

ODRANSKI ODISEJ DR. VIKTOR ANTOLIN NAJBOLJ IZOBRAŽEN PREDSTAVNIK SLOVENSKE EMIGRACIJE?

STANISLAV RAŠČAN

Sprejeto
10. 12. 2025

Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija.; E-pošta:
stanislav.rascan@gov.si

Izdano
31. 3. 2026

DOPIŠNI AVTOR
stanislav.rascan@gov.si

Povzetek Dr. Viktor Antolin se je rodil 1. julija 1922 v Odrancih, umrl pa je 1. julija 1984 v Združenih državah Amerike. Osnovno šolo in nižjo gimnazijo je obiskoval v Prekmurju, višjo gimnazijo pa v Ljubljani, kjer se je vpisal na Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani. Med študijem se je preživljal s časnikarstvom pri časopisu Slovenec. Po drugi svetovni vojni je maja 1945 odšel v begunstvo, najprej na Koroško, nato v Italijo. V Rimu je študiral filozofijo na Gregorijani in pozneje na rimski državni univerzi. Leta 1949 je odšel v Madrid, kjer je doktoriral iz prava, diplomiral iz socialnih ved ter se poročil z Ivanko Velikonja. Imela sta trinajst otrok. Leta 1956 se je družina preselila v Toronto, kjer je ponoči delal v bolnišnici za duševne bolnike, podnevi pa študiral. Leta 1962 so se preselili v Emmitsburg v ZDA. Predaval je filozofijo na St. Joseph Collegeu, Loyola Collegeu v Baltimoru, Community Collegeu v Frederiku in na Univerzi države Pensilvanije v Mount Altu. Ukvarjal se je s filozofijo, etiko, logiko, politično in pravno filozofijo, metafiziko ter mednarodnim pravom. Objavljal je v slovenskih, španskih in ameriških revijah ter veljal za enega najbolj izobraženih predstavnikov slovenske povojne emigracije.

Ključne besede:
dr. Viktor Antolin,
Odranci,
Prekmurje,
Filozof,
Begunec.

<https://doi.org/10.18690/po.13.24.67-78.2026>
Besedilo © Raščan, 2026

1 Uvod

Dr. Viktorja Antolina so njegovi prijatelji dr. Jože Brnik, dr. Peter Klopčič in dr. Janez Arnež zmeraj imenovali najbolj izobražen predstavnik slovenske povojne migracije. Osnovno šolo je obiskoval v rodnih Odrancih v Prekmurju. Nižjo gimnazijo je naredil v Murski Soboti in višjo gimnazijo v Ljubljani. Dve leti pravne fakultete je z najboljšimi ocenami naredil že v Ljubljani, kjer se je za preživljanje ukvarjal s časnikarstvom pri časopisu Slovenec. V Rimu je poleg prava začel študirati še filozofijo in socialno delo. V Madridu je končal študij prava leta 1950 in iz prava, dve leti kasneje, še doktoriral. V Torontu je magistriral iz filozofije leta 1959, ki je potem postala tudi njegov najbolj priljubljeni predmet za poučevanje. Poleg poučevanja filozofije na akademskem nivoju se je teoretično ukvarjal s politologijo, časnikarstvom in seveda je ves čas skrbel za svojo trinajst člansko družino. Pri tem mu je nesebično pomagala soproga Ivanka Antolin Velikonja (1924 – 2024), ki je prav tako končala študij prava v Zaragozi leta 1952 in magisterij iz knjižničarstva v Združenih državah Amerike leta 1975.

2 Zgodnje otroštvo in odraščanje dr. Viktorja Antolina v Prekmurju

Zgodnje otroštvo je preživel v Odrancih. Rodil se je v kmečki družini Jožeta in Ane Antolin rojene Kolarič, ki je bila iz sosednje vasi Trnje. Kot piše njegov sošolec iz nižje gimnazije v Murski Soboti in nekdanji škof Mariborske škofije dr. Jožef Smej, je bil rojen 1. julija 1922 in po takratni navadi krščen že 3. julija istega leta.

2.1 Odranci

Štiriletno Osnovno šolo obiskoval v rojstnih Odrancih. Tudi prvo obhajilo in birmo je prejel že leta 1930 v sosednjih Beltincih, ko še ni dopolnil 7 let. Za njegovo vzgojo in versko rast je bil pomemben vzgled staršev in duhovnikov iz Beltincev, saj Odranci takrat še niso imeli svoje samostojne župnije. Imeli pa so novo šolsko poslopje s šestimi učilnicami.

2.2 Murska Sobota

Nižjo gimnazijo je obiskoval v Murski Soboti od leta 1933, kjer je stanoval v salezijanskem dijaškem zavodu Martinišče (poimenovanem po sv. Martinu kot Martineum v Sombotelu). Vsa štiri leta gimnazije je bil odličnjak in najboljši dijak. Tako v gimnaziji, kakor tudi v Martinišču so imeli dijaki odlične profesorje in vzgojitelje, piše dr. Jožef Smej v svojih spominih. Murska Sobota je bila med obema svetovnima vojnama versko pestra in so gimnazijo obiskovali katoliški,

evangeličanski in judovski dijaki, ki so imeli tudi vsak svojo uro verskega pouka. V Martinišču so dijaki izdajali literarno glasilo Zarja.

V tem času, še zlasti po atentatu na kralja Aleksandra I v Marseillu 9. oktobra 1934, je postajala čedalje močnejša težnja po enotni jugoslovanski državi, ki se ji je Viktor Antolin upiral od vsega začetka. Zato se ni vključil v liberalno društvo Sokol, ki je imelo boljše pogoje za delovanje in so izdajali in tiskali glasilo Mladi Prekmurec.

3 Življenje in študij izven domačega Prekmurja

Višjo gimnazijo je obiskoval štiri leta v Ljubljani od leta 1937 - 41. Njegova soproga Ivanka Antolin Velikonja piše v svojih spominih, da je Viktor bil v aprilu 1941, doma v Prekmurju za velikonočne praznike, ko so Nemci napadli Jugoslavijo. Obiskoval je četrto realno gimnazijo v Ljubljani in je bil osmošolec tik pred veliko maturo. Zvedel je, da bodo v Ljubljani delili spričevala in da verjetno ne bo treba delati maturitetnih izpitov. Poslovil se je od domačih in odšel v Ljubljano, ki so jo takrat zasedli Italijani. Nikdar več se ni vrnil v rodne Odrance in Prekmurje, ki so ga zasedli Madžari.

3.1 Življenje in študij v Ljubljani

Viktor Antolin se je na Univerzi v Ljubljani vpisal na študij prava in končal dve leti študija. Študij prava je moral prekiniti, saj je bil interniran s strani italijanskih okupatorjev in odpeljan v koncentracijsko taborišče Gonars, kjer ga najdemo na seznamu taboriščnikov. V Gonarsu je bil od junija 1942 do novembra istega leta. Po kapitulaciji Italije septembra 1943 so Nemci zasedli Ljubljano in takoj zaprli Univerzo. Viktor je začel delati kot poročevalec pri ljubljanskih dnevnikih Slovincu in Slovenskem domu.

Takrat se je tudi prvič srečal z dr. Jožetom Bernikom, ki je bil dve leti mlajši in je leta 1943 maturiral na klasični gimnaziji in sta skupaj sodelovala pri Slovenski Katoliški akciji in Katoliškem tiskovnem društvu, ki je izdajalo časopis Slovenec pri katerem so postali mladi katoliški študentje začetniki novinarji. Poleg dr. Viktorja Antolina in dr. Jožeta Bernika še Zvonko Grahek. Zvonko Grahek piše v svojih spominih, da sta bila z dr. Viktorjem Antolinom skoraj dve leti sstanovalca v nekdanjem

Plečnikovem Baragovem semenišču, dijaškem in študentskem domu Akademskem kolegiju. Po drugi svetovni vojni in uspešnem umiku iz Slovenije in Avstrije so se ponovno srečali v Rimu jeseni 1945.

3.2 Življenje in študij v Rimu

V maju so Nemci zaprli vse sodelavce časopisa Slovenec. Viktor Antolin se je iz Ljubljane umaknil preko Karavank na Koroško in po Vetrinjski tragediji preko Alp v Italijo. Prišel je do begunskega taborišča v Monigu, kjer se je prvič srečal z dr. Petrom Klopčičem, ki je pobegnil iz komunističnega zapora v Ljubljani. Takoj se je podal na Univerzo v Padovi in se vpisal na pravno fakulteto. Ker je bila Titova Jugoslavija preblizu, se je umaknil južneje v Rim.

V Rimu je našel delo kot nočni čuvaj v zavezniških taboriščih. Čez dan je poskusil priti do študija. Najprej je bil sprejet kot študent filozofije na znano papeško univerzo Gregoriano. Ko je dobil dokumente iz Ljubljane se je vpisal na pravno fakulteto na rimski državni univerzi. Tam se je srečal z Ivanko Velikonja, ki je tudi študirala pravo. Skupaj sta hodila od Via dei Colli do univerzitetnega mesta, ker ni bilo denarja za

Tramvaj, in se zaljubila.

Ker so se slovenski študentje bali nestabilnega političnega življenja v Italiji, in so iskali možnosti za dokončanje študija v Evropi, se niso odločili za takojšnje čezoceansko begunstvo v Argentini ali kateri drugi državi. Izvedeli so za možnost, ki jo je Španija ponudila begunskim študentom iz komunističnih držav – Poljakom, Hrvatom, Slovakom, Ukrajincem in Slovencem – da končajo študije v Španiji. Katoliška organizacija za univerzitetno pomoč je odprla Kolegij apostola Jakoba v Madridu za fante in v Zaragozi za dekleta.

3.3 Življenje in študij Madridu

Viktor Antolin, Peter Klopčič in Jože Bernik so, skupaj z ostalimi študenti begunci iz Slovenije in komunističnih držav, prišli v Madrid spomladi 1948, kjer je Antolin takoj nadaljeval študij prava. Ivanka je v istem času prišla v Zaragozo skupaj s petimi slovenskimi študentkami. Od šestih deklet so štiri študirale medicino med njimi tudi dr. Marija Bernik, ki je pozneje postala soproga dr. Jožetu Berniku. Dve zdravnici sta se odločili za misijonski poklic, ki sta ga opravljali po celem svetu in sta se darovali

ter pomagali ljudem v stiski. V letih 1947 do 1960 je v Španiji študiral sedemintrideset slovenskih študentov., od tega triindvajset v Madridu, osem v Barceloni in šest deklet v Zaragozi. Med najbolj znanimi študenti medicine je bil dr. Ciril Rozman, zelo priznani hematolog v Barceloni, ki je pozdravil znanega tenorja Jose Carerasa.

Antolinova posebna skrb je bil periodični list Nova doba, katerega je začel kot urednik in glavni pisec izdajati že v Rimu in je s tem nadaljeval tudi v Madridu. Viktor in njegov dober prijatelj dr. Janez Arnež, ki je sicer študiral na Katoliški univerzi Louvan v Belgiji, je večkrat prihajal v Madrid. Oživili so študentsko vejo Slovenske Katoliške Akcije in organizirali srečanja slovenskih študentov iz Barcelone, Zaragoze in Madrida, kjer je imel dr. Antolin zmeraj globok programsko – ideološki nagovor.

Ivanka Velikonja je končala pravne študije leta 1949 in dobila leta 1951 štipendijo Kolegija Svobodna Evropa, ki so ga organizirali Američani v Strasbourgu v Franciji. Ko je dr. Viktor Antolin leta 1952 doktoriral iz prava v Madridu z disertacijo Marksistična teorija države, sta se poročila. Kmalu po poroki je izvedel, da mu je umrla mama, oče je umrl že spomladi 1945, ko se je poškodoval pri podiranju drevesa.

Treba je bilo misliti na ponovno emigracijo in odločili so se za Kanado, kamor sta se že prej preselila prijatelja dr. Peter Klopčič, ki je v Madridu doktoriral iz ekonomije in njegova španska soproga. Viktor jima je bil na poroki v Madridu priča. Vendar je trajalo štiri leta, da so uredili vse papirje in se že z tremi hčerkami in sinom Pavlom na poti odpeljali z ladjo proti Torontu. Sin Pavel se je rodil točno en mesec po prihodu ladje v pristanišče Halifax v Kanadi.

Slika 1: Knjiga, ki jo je izdal dr. Viktor Antolin v Španiji leta 1956 z naslovom Marksistična doktrina splošnega interesa

Vir: https://pmb.parlamento.gub.uy/pmb/opac_css/index.php?lvl=notice_display&id=39071

4 Študij in profesura v Severni Ameriki

V svojih spominih piše dr. Peter Klopčič, da je prišel dr. Antolin s soprogo in tremi otroci v Kanado 16. oktobra 1956 in je tam ostal do leta 1963, ko je ponovno emigriral v Združene države Amerike. Prvo leto so stanovali v isti hiši in so imeli čas za dolge pogovore. Sodelovali so v več organizacijah kot je Katoliško Slovensko starešinstvo, Holly Name Society in še nekatera druga. Dr. Antolin je bil velikokrat zaprosen za nagovore na proslavah, saj je bil dober in moder govornik.

V Združenih državah Amerike je dr. Antolin z družino živel v Emittsburgu v državi Meryland, ki je precej oddaljeno od prve slovenske skupnosti. Največ stikov je imel s Slovenci v Clevelandu in Washingtonu, ki so ustanovili Ameriško Slovenski svet. Te je obiskoval in bodril, da so vztrajali v borbi za demokratično in samostojno Slovenijo. Kot piše dr. Klopčič, ki je imel tudi sam pet otrok, je dr. Antolinu v ZDA veliko pomagal prijatelj dr. Jože Brnik s soprogo dr. Marijo Bernik, ki sta bila v Chicagu in nista imela svojih otrok.

4.1 Življenje in študij v Kanadi

Pripadniki povojne politične emigracije so v Kanadi ustanovili Slovensko – kanadski svet, ki vsako leto organizira Slovenski dan. Ta poteka v cerkvenem letovišču v Baltonu pri Torontu.

V okviru Slovensko – kanadskega sveta deluje tudi Društvo Slovencev Baraga, ki je v letih 1961-1965 izdajalo časopis Slovenska misel. Podpirali so slovenske šole, kulturna društva, športna društva in združevanje slovenskih ustanov po Kanadi. V svoji raziskavi o slovenskem tisku v Kanadi našteva dr. Rado Genorio, da so bili med sodelavci dr. Viktor Antolin, dr. Peter Klopčič, dr. Peter Urbanc, Božidar Golob, Peter Markeš, Jože Markeš, Zdravko Jelinčič, Helena Golob, Tone Kobal, Srečko Pregelj, dr. Alojzij Ambrožič (najprej nadškof in nato kardinal v Torontu), Franc Gormek in Otmar Mauser.

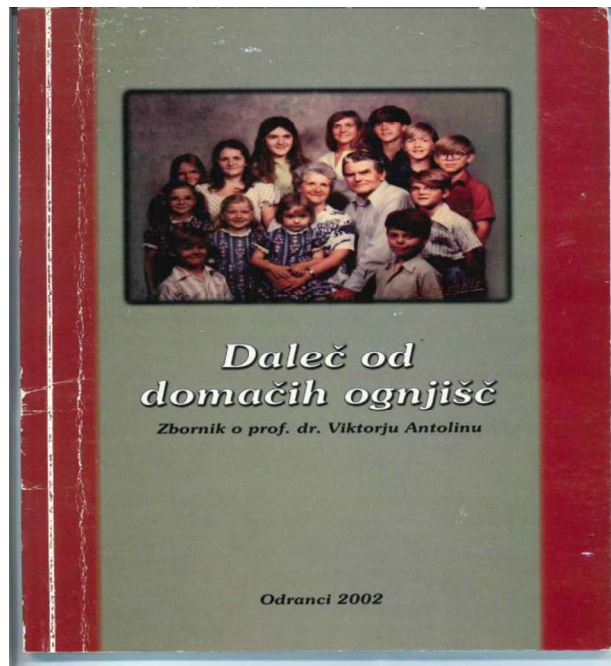
Del povojnih slovenskih političnih beguncev je že leta 1950 začel izdajati časopis Slovenska država. Sprva je bil to ciklostiran časopis in so ga izdajali v Chicagu v Združenih državah Amerike. Leta 1954, ko so uredništvo preselili v Torontu pa dobi obliko mesečnega časopisa. Časopis je izdajala Slovenska narodna zveza v 2000 izvodih in je bil razširjen po vsem svetu. Zavzemal se je za samostojno in neodvisno slovensko državo.

Kot so povedali njegovi prijatelji (dr. Klopčič, dr. Bernik, dr. Arnež) v osebnem pogovoru avtorju, je dr. Antolin v Kanadi ponoči delal kot negovalec v psihiatrični ustanovi, da je lahko vzdrževal številno družino in podnevi študiral filozofijo, ki jo je končal z magisterijem leta 1959 na Univerzi v Torontu.

4.2 Življenje in študij v Združenih državah Amerike

Ko je leta 1963 dr. Viktor Antolin končno prišel do dela za katerega se je tako dolgo šolal in postal najprej inštruktor potem pa profesor v St. Joseph kolegiju v Emmitsburgu je tja prišel s soprogo in devetimi otroci. Tam je živel in delal dvaindvajset let. Družina je živela na meji ameriških držav Maryland in Pensilvanya.

Pri hiši so govorili slovensko in angleško. Vsi otroci so končali univerzitetne študije, večinoma so dosegli doktorski naziv.

Slika 2: Fotografija dr. Viktorja Antolina in soproge mag. Ivanke Antolin Velikonja skupaj z vsemi trinajstimi otroci, na naslovnici Zbornika Daleč od domačih ognjišč, ki je bil izdan ob njegovi 80 obletnici rojstva

Vir: Kozar, L.. ur. (2002). Daleč od domačih ognjišč – Zbornik o prof. dr. Viktorju Antolinu. Kulturno društvo osem src. Odranci.

Dr. Antolin je na St. Joseph Collegeu predaval filozofijo do zaprtja kolegija leta 1971, potem pa do svoje prezgodnje smrti na Loyola Collegeu v Baltimoru, na Community Collegeu v Frederiku ter na Univerzi države Pennsylvaije v Mount Alto. Poleg filozofije so bili njegovi predmeti še logika, etika, družbena etika, filozofija religije, zgodovina filozofije, poslovna etika, pravna in politična filozofija, Poleg tega so ga zanimale še metafizika, sodobna politika in mednarodno pravo. Napisal je vrsto študij in ocen iz vseh naštetih znanstvenih področij in objavljaj v slovenskih, španskih in ameriških znanstvenih revijah. Posebno aktualna so njegova dela Marksistična filozofija, Javno mnenje v demokraciji, Marksistično-leninistična etika, Komunistična morala, Progresivni katoličani, Katolicizem, klerikalizem, pluralizem ter Nacionalnost in kultura.

Dr. Viktor Antolin je skupaj z Toussaint Hočevarjem, Radom Lenčkom, Bogdanom Novakom, Carole Rogel in Josephom Velikonjo leta 1973 na Univerzi Columbia ustanovil Društvo za slovenske študije (Society for Slovene Studies na kratko SSS). Društvo se je leta 1976 priključilo Amerškemu združenju za pospeševanje slovanskih študij (American Association fo the Advancement of Slavic Studies na kratko AAASS). Sedež Društva za slovenske študije se seli po ameriških univerzah in je še zmeraj aktivno. Združenje pospešuje slovenske študije v Združenih državah Amerike z omogočanjem akademskih stikov med raziskovalci s področja jezikoslovja, humanistike in kulture, z izdajanjem revije ter s finančno podporo. Njihovo delovanje pa je preseglo severnoameriški kontinent in je doseglo raziskovalce slovanskih študij po celem svetu.

Slika 3: Fotografija dr. Viktorja Antolina, ki se največkrat pojavlja v njegovih akademskih letih na univerzah v Združenih državah Amerike

Vir: <https://www.geni.com/people/Dr-Viktor-Antolin/600000091537370924>

Dr. Janez Arnež piše o njem, da ga politično – organizacijsko delo ni privlačilo. Je pa po drugi strani zelo užival v teoretični razpravi o slovenski politiki in njenih ciljnih. Na tem področju je našel živahne in celo razborite teoretike in sogovornike, ki jih je nekatere poznal že iz sodelovanja in razprav pri Slovencu med vojno in so bili sedaj naseljeni po celem svetu. France Dolinar v Rimu, Miha Javornik v Washingtonu in Ruda Jurčec v Buenos Airesu. Srečanja z njimi v živo so bila zaradi velikih razdalj in poklicnih obveznosti skorajda izključena in so tako razpravljali večinoma le po

pismih. Vsi so odločno zastopali idejo neodvisne slovenske države in čim prejšnji umik Slovenije iz Balkanskega kotla. Na žalost nobeden od njih ni dočkal velikega Slovenskega dne osamosvojitve.

Je pa osamosvojitve dočkala trojica prijateljev dr. Jože Bernik iz ZDA, dr. Peter Klopčič iz Kanade in dr. Marko Kremžar iz Argentine ki so bili pod vodstvom glavnega ekonomista prve slovenske demokratične vlade dr. Borisa Pleskoviča zadolženi s strani predsednika vlade Lojzeta Peterleta za pripravo gospodarskega programa te osamosvojitvene vlade v letih 1990-1992. Dr. Jože Bernik in soproga dr. Marija Bernik sta se celo vrnila v Slovenijo, kjer je postal dr. Bernik poslanec slovenskega parlamenta in predsedniški kandidat ter opravljal dolga leta funkcijo predsednika Svetovnega Slovenskega kongresa. V letih 1990 – 1992 je avtor spoznal dr. Klopčiča, dr. Bernika in dr. Arneža in se z njimi veliko pogovarjal, tudi o prekmurskem rojaku dr. Viktorju Antolinu, vse do njihove smrti.

5 Zaključek

Dr. Viktor Antolin je v skrbi za družino in druge ljudi pozabil nase in se ni dovolj posvetil lastnemu zdravju. Tako mu niti prepozne operacije niso mogle povrniti zdravja in je tri mesece v prvi polovici leta 1984 umiral v bolnišnici za rakom. Maja leta 1984 ga je po telefonu poklical nekdanji sopotnik iz dijaških let dr. Jože Smej ob svojem prvem obisku v ZDA. Lahko sta se samo pogovarjala po telefonu po tolikih desetletjih in se poslovila.

Umrli je na svoj rojstni dan 1. julija 1984 in štirje sinovi so odnesli njegovo krsto k večnemu počitku.

Slika 4: Fotografija nagrobnega kamna dr. Viktorja Antolina, ki je pokopan v Združenih državah Amerike

Vir: <https://www.findagrave.com/memorial/200928026/viktor-antolin>

V spomin ob 80 obletnici rojstva in 20 obletnici smrti dr. Viktorja Antolina so njegova soproga mag. Ivanka Antolin Velikonja, skupaj s sinovoma Pavlom in Jožetom, njegovi prijatelji dr. Jože Bernik, dr. Peter Klobčič, dr. Janez Arnež, Zvonko Grahek skupaj s Svetovnim Slovenskim kongresom in dr. Stanislavom Raščanom ter kulturnim društvom Osem src iz rojstnih Odrancev ter njegovim predsednikom Jožefom Kociprom pripravili leta 2001 o njem dva seminarja v Ljubljani in Odrancih. V Odrancih je sodelovala tudi Mariborska škofija in škof dr. Jože Smej ter Odranska župnija in župnik Alojzij Kozar ml. Pripravili in tiskali so tudi zbornik z naslovom Daleč od domačih ognjišč. Dr. Janez Arnež je izdal obsežno zbirko esejev Viktorja Antolina z naslovom Misli in ideje. Urednik in novinar katoliškega časopisa Družina Jože Zadravec je objavil o njem obsežen zapis.

Literatura in viri

- Arnež, J. (Ed.). (2001). Misli in ideje: Zbirka esejev Viktorja Antolina. Studia Slovenica.
- Kozar, L. (Ed.). (2002). Daleč od domačih ognjišč: Zbornik o prof. dr. Viktorju Antolinu. Kulturno društvo Osem src.
- Raščan, S. (2001). Zamolčana stran Mure. In L. Kozar (Ed.), Daleč od domačih ognjišč: Zbornik o prof. dr. Viktorju Antolinu. Kulturno društvo Osem src.
- Zadravec, J. (2001, September 16). Iz roda v rod duh piše pot: Spomin povezal prekmurske rojake ter njihove prijatelje iz ZDA in Kanade. Družina, št. 38, 10.

O avtorju

Dr. Stanislav Raščan se je rodil 22. novembra 1963 v Murski Soboti. Diplomiral je na Medicinski Fakulteti v Ljubljani, magistrirjal in doktorat je opravil na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Dodatno se je izobraževal v Bolnišnici za bolne otroke v Torontu, Diplomatski akademiji na Dunaju in George C. Marshall centru za Evropske varnostne študije v Garmisch Partenkirchnu.

Kot zdravnik pripravnik je bil zaposlen v Zdravstvenem domu Lendava 1992 ter kot podoktorski raziskovalec v neonatalnem inštitutu Bolnišnice za bolne otroke v Torontu 1993. Od leta 1994 je zaposlen na Ministrstvu za zunanje zadeve, kjer je opravljal funkcije državnega sekretarja, generalnega sekretarja, generalnega direktorja za multilateralo in generalnega direktorja za gospodarsko diplomacijo. Bil je vodja sektorja za načrtovanje politik in dvakrat vodja sektorja za izvenevropske države.

V tujini je bil namestnik veleposlanika na veleposlaništvu Slovenije v Tokiu, začasni odpravnik poslov veleposlaništva Slovenije v Teheranu, veleposlanik in stalni predstavnik Slovenije pri OVSE na Dunaju. Trenutno je veleposlanik Slovenije na Slovaškem. Bil je tudi predsednik Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa in podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa, trenutno je 1. podpredsednik Svetovnega Slovenskega kongresa.